

Opinnäytetyö (AMK)

Sairaanhoitajakoulutus

2017

Pauliina Holanne, Anniina Hulkkonen ja Markus Koponen

# SAIRAANHOITAJAOPISKELI- JAN OHJAUSPROSESSI KÄYTÄNNÖN HARJOITTELUSSA

– Mitä tarkoittaa, miten kirjallisuudessa kuvattu

Pauliina Holanne, Anniina Hulkkonen ja Markus Koponen

# SAIRAANHOITAJAOPISKELIJAN OHJAUSPROSESSI KÄYTÄNNÖN HARJOITTELUSSA

- Mitä tarkoittaa, miten kirjallisuudessa kuvattu

Opiskelijaohjausprosessi on sairaanhoitopiirien yhdessä luoma ja käyttämä pohja sairaanhoitaja opiskelijoiden käytännön harjoittelulle. Sairaanhoitajaopiskelijan käytännön harjoittelussa tapahtuva ohjausprosessi antaa osapuolille roolit, tehtävät ja lähtökohdat, joilla pyritään onnistuneeseen käytännön harjoitteluun. Opiskelijaohjausprosessi on kehitetty, jotta sairaanhoitajaopiskelijat saisivat koko Suomessa tasa-arvoisen ja laadullisesti hyvän käytännön harjoittelun. Ohjausprosessin laadun kehittämiseksi on luotu laatusuosituksen. Käytännön harjoittelu konkretisoi teoreettisen pohjan mikä sairaanhoitajakoulutuksessa on opittu.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla, mitä hyvä ohjausprosessi käytännön harjoittelussa käsittää, mitkä ovat toimivia käytänteitä ja missä on vielä kehitettävää. Opinnäytetyön tavoitteena oli tämän pohjalta tarkastella onnistuneen opiskelijaohjausprosessin sisältöä ja perustuuko käytössä olevat ohjausprosessit tieteelliseen tietoon.

Tutkimuksia kirjallisuuskatsaukseen valikoitui n=11, käytetyt tutkimukset ovat tehty Suomessa. Opinnäytetyö toteutettiin osana Verkkovirta, työn opinnollistamista verkkoyhteistyönä - hanketta. Hankkeen tavoitteena oli kytkeä työ ja koulunkäynti tiiviimmin yhteen ja näin luoda uusia tapoja opiskella niiden ohessa. Hanke on osa opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallista hankekokonaisuutta: Osuvaa osaamista, Korkeakoulusta työelämään.

Tulokset käsittelivät pääosin opiskelijan ja omaohjaajan näkökulmaa sairaanhoitajaopiskelijan opiskelijaohjausprosessissa, joka tapahtuu käytännön harjoittelussa. Tuloksissa ilmeni, että opetussuunnitelman asettamiin harjoittelun tavoitteisiin on vaikea konkretisoida käytännön harjoittelussa. Ohjaajan roolin tärkeys onnistuneelle opiskelijaohjausprosessille korostui tutkimuksissa. Rakentavan palautteen tärkeys korostui. Tuloksissa selvisi, että käytännön harjoittelun ohjaajan roolia on tutkittu enemmän kuin sairaanhoitaja opiskelijan näkökulmasta.

## ASIASANAT:

Sairaanhoitaja, sairaanhoitajaopiskelija, ohjausprosessi, käytännön harjoittelu, ohjaaja

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme of nursing

2017 | 39 pages

Pauliina Holanne, Anniina Hulkkonen ja Markus Koponen

## NURSING STUDENTS PRACTICAL TRAINING PROCESS

- What it means and how it is described in literature?

The student guidance process is created by the Health Care Districts and used by them for the practical training of students. Practical training for a nursing student conducts a guidance process to give the participants the roles, tasks, and starting points for successful practical training. The student guidance process has been developed to enable nursing students to get an equal and qualitatively good practical training throughout Finland. Qualitative recommendations have been created to improve the quality of the practical training process in nursing. Practical training concretizes the theoretical basis of what has been learned through nursing education.

The purpose of the thesis was to find out with narrative literature review what is included in nursing students practical training process. The purpose was to find out about successful student guidance processes and to find out which matters are important and how they affect the student's guidance process. Goal of this work is to identify important issues in the student guidance process and its guidance process based on a scientific basis.

The thesis was carried out as a narrative literature review. There were eleven selected studies. The studies used in the thesis were made in Finland. The thesis is a part of the Verkkovirta - project, which aims to link practical training and school attendance more closely together as a network collaboration. The project was a part of nationwide project package led by the Ministry of Education and Culture.

The results focused mainly on perspectives of the student and the student mentor during the practical training process of the student. The results showed that it is difficult to concretize the practical goals set by the curriculum in practical training. The role of the student mentor in the studies was emphasized by the importance of a successful student guidance process as was the importance of the constructive feedback. The results showed that the role of a student mentor has been studied more than nurse student's role.

### KEYWORDS:

Nurse, nurse student, guidance process, practical training, mentor

# SISÄLTÖ

|   |           |
|---|-----------|
| <b>1 JOHDANTO</b>   | <b>5</b>  |
| <b>2 SAIRAANHOITAJAOPISKELIJA</b>                               | <b>6</b>  |
| <b>3 KÄYTÄNNÖN HARJOITTELU</b>                                  | <b>8</b>  |
| <b>4 OHJAUSPROSESSI</b>   | <b>10</b> |
| <b>5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET</b> | <b>13</b> |
| <b>6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN</b>                            | <b>14</b> |
| <b>7 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TULOKSET</b>                        | <b>15</b> |
| 7.1 Opiskelijaohjausprosessit Suomessa                          | 15        |
| 7.2 Tärkeimmiksi todetut huomiot ohjausprosessissa              | 18        |
| <b>8 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS</b>                              | <b>21</b> |
| <b>9 POHDINTA</b>   | <b>23</b> |
| <b>LÄHTEET</b>  | <b>26</b> |

## LIITTEET

- Liite 1. Tiedonhakupöytäkirja
- Liite 2. Tutkimuspöytäkirja

## KUVAT

|   |    |
|---|----|
| Kuva 1. Käytännön harjoittelun ohjausprosessin kuvaus (LPSHP 2017). | 11 |
|---|----|

# 1 JOHDANTO

Sairaanhoitajakoulutuksessa käytännön harjoittelu on merkittävä osa opiskelua. Harjoitteluiden tulee olla laajuudeltaan vähintään 30 opintopistettä eli ne vastaavat noin viiden kuukauden täysipäiväistä työskentelyä. Usein harjoittelu on jaettu lukuvuosille pienempiin kokonaisuuksiin. (Turun ammattikorkeakoulu 2017.) Tärkeä asia on, että opiskelijan ohjausprosessit ovat samanlaisia, koska se takaa laadukkaan ja tasarvoisen oppimisen käytännön harjoittelun aikana. Hyvä käytännön harjoittelu sitoo opiskelijan luennoilla oppimat teoreettiset tiedot käytännön työhön ja perehdyttää tulevaan ammattiin. (Pohjois-Savon Sairaanhoitopiiri 2017.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla, mitä hyvä ohjausprosessi käytännön harjoittelussa käsittää, mitkä ovat toimivia käytänteitä ja missä on vielä kehitettävää. Opinnäytetyön tavoitteena on tämän pohjalta tarkastella onnistuneen opiskelijaohjausprosessin sisältöä ja perustuuko käytössä olevat ohjausprosessit tieteelliseen tietoon.

Opiskelijaohjausprosesseissa käytännön harjoittelun vaiheet kuvataan yksityiskohtaisesti viikko viikolta. Prosessissa ilmenee useita tekijöitä, joiden vastuualueet kuvataan ohjausprosessin aikana. (Pihlavirta 2016.) Opiskelijaohjausprosessit perustuvat opiskelijaohjauksen laatusuosituksiin, jotka laadittiin vuonna 2010. Opiskelijaohjauksen laatusuositukset ovat päivitetty vuonna 2017 Valtakunnallisen opiskelijaohjauksen kehittämisverkoston toimesta. Suositusten päätavoite on taata laadullisesti turvattu harjoittelu sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioissa. (Opiskelijaohjauksen laatusuositukset 2017.)

Tämä opinnäytetyö on toteutettu osana Verkkovirta, työn opinnollistamista verkkoyhteistyönä - hanketta. Hankkeen tavoitteena oli kytkeä työ ja koulunkäynti tiiviimmin yhteen ja näin luoda uusia tapoja opiskella niiden ohessa. Hanke on osa opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallista hankekokonaisuutta: Osuvaa osaamista, Korkeakoulusta työelämään. (Verkkovirta 2015.)

## 2 SAIRAANHOITAJAOPISKELIJA

Opiskelija opiskelee Suomessa ammattikorkeakoulututkinnon saadakseen oikeuden sairaanhoitajan ammattinimikkeeseen. Sairaanhoidon opinnot on suunniteltu kestämään 3,5 vuotta. (Valvira 2016b.) Ammattikorkeakoululaki (932/2014), Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (1129/2014) ja laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (826.8.1994/559) ovat keskeisessä asemassa sairaanhoitajaopiskelijoiden opintokokonaisuuden sisällöstä. Kansallisilla EY erityisdirektiiveillä on myös vaikutus terveysalan ammattikorkeakoulututkintoihin. Tämä tarkoittaa sitä, että koulutus on standardoitua samanlaista Euroopan eri maissa, mikä mahdollistaa sairaanhoitajien työskentelyn Euroopan alueella. (Sairaanhoitajat 2014; Luojus 2011, 19.) Laki 932/2014 ja asetus 1129/2014 säätelevät sairaanhoitajaopintojen sisältöä. Tarkoituksena on antaa opiskelijalle laaja-alaiset tiedot ja valmistaa alan ammattiin. (Luojaus 2011, 19–20.)

Sairaanhoitaja osallistuu potilaiden ja heidän läheistensä kokonaisvaltaiseen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen terveyteen. Työ sisältää asiakaslähtöisiä ja eettisiä tapoja toimia terveyttä sekä toimintakykyä edistäen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöissä. Sairaanhoitajan työhön kuuluu myös sairauksien ehkäisy ja niiden hoito kliinisessä hoitotyössä. Sairaanhoitajaopiskelijoista tulee hoitotyön asiantuntijoita ja he vastaavat hoidon tarpeeseen käyttämällä erilaisia hoitotyön menetelmiä. (Laurea ammattikorkeakoulu 2017.) Eettinen ja ammatillinen päätöksenteko ovat suuressa osassa hoitotyössä (Sairaanhoitajat 2014). Sairaanhoitajan tulee pystyä arvioimaan ja tunnistamaan omaa toimintaansa ja niihin liittyviä käytänteitä. Asiantuntijuus kehittyy ajantasaisesta, näyttöön perustuvasta tiedosta, jonka pohjalta muodostetaan ammatillista toimintaa sekä päätöksentekoa. Laadun ja turvallisuuden edistäminen ja johtaminen sekä yrittäjyyden taidot ovat tärkeä osa sairaanhoitajan koulutusta. (Laurea ammattikorkeakoulu 2017.)

Suomessa sairaanhoitajakoulutusta tarjotaan 22 eri ammattikorkeakoulussa. Sairaanhoitaja opintoihin kuuluu 210 opintopistettä. Ammattikorkeakoulut määrittävät itse osaamisen rakenteet, niiden menetelmät ja toimintaympäristöt. Ammattikorkeakoulut ovat sitoutuneet siihen, että valtakunnallisesti kaikissa opetussuunnitelmissa on yhteinen pohja 180 opintopisteelle, jonka lisäksi sisältöön kuuluu 30 opintopisteen verran syventäviä opintoja. Syventävät opinnot vaihtelevat oppilaitosten resurssien rajoissa. Koulutukselta edellytetään hoitotieteen, lääketieteen, farmakologian, terveystieteen

sekä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteiden tiedon hallitsemista sekä kykyä soveltaa näitä. (Sairaanhoitajat 2014.)

Sairaanhoitaja on "Laillistettu, luvan saanut tai nimikesuojattu ammattihenkilö, joka on oikeutettu toimimaan asianomaisessa ammatissa ja käyttämään asianomaista ammatinimikettä" (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 1994/559). Suomessa ja ulkomailla valmistuneiden sairaanhoitajien on haettava lupa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviralta ammatin harjoittamiseen. Lupa haetaan sähköisesti, ja siihen tulee liittää virkatodistus sekä tutkintotodistus. Annetut päätökset ovat maksullisia ja maksu määräytyy Sosiaali- ja terveysministeriön määräyksien mukaan. (Valvira 2016a.)

Sairaanhoitajaopiskelija opiskelee oppilaitoksessa. Oppilaitos on hallintoelin, jossa rehtori tai hänen koulutustaan vastaava johtaja toimii työnantajan roolissa. Vastaavan johtajan alaisuudessaan toimivat opettajat tai mahdollinen muu henkilökunta. Oppilaitos termi ei tarkoita rakennusta vaan se on ihmisistä muodostuva yksikkö. (Tilastokeskus 2016.) Opinnäytetyössä käytetään oppilaitos- termiä viitaten ammattikorkeakouluun. Oppilaitos, tässä tapauksessa ammattikorkeakoulu on vakuuttanut opiskelijat lakisääteisellä tapaturmavakuutuksella harjoitteluiden ajaksi (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2017).

### 3 KÄYTÄNNÖN HARJOITTELU

Käytännön oppimista kuvataan kirjallisuudessa erilaisin termein. Usein käytettyjä käsitteitä ovat kliininen oppimisympäristö, kliininen opiskelu, käytännön oppiminen ja käytännön harjoittelu. Tässä opinnäytetyössä edellä mainittua termiä kuvataan sanoilla käytännön harjoittelu.

Ohjattu käytännön harjoittelu on osa ammatillista kasvua ja urakehitystä. Käytännön harjoittelu oikeassa työympäristössä ja työtilanteissa on tärkeä osa ammatillisten taitojen oppimista, varmistamista ja kehittämistä. (Opetus- ja Kulttuuriministeriö 2017.) Tässä opinnäytetyössä käytännön harjoittelu suoritetaan paikoissa, joissa harjoittelun voidaan ajatella vastaavan käytännön työskentelyä kyseisessä ammatissa.

Käytännön harjoitteluun valmistaudutaan opintojen aikana kliinisten hoitotyön tuntien avulla. Kliiniset hoitotyön tunnit tapahtuvat oppilaitoksessa hoitotyön opettajan avulla. Tarkoituksena on perustaitojen kartutus ennen erilaisiin hoitotyöympäristöihin siirtymistä. (Turun ammattikorkeakoulu 2017.) Simulaatio-oppimisella on kasvava rooli yhtenä oppimismuotona koulutuksessa. Simulaatioissa pyritään keinotekoisesti tuottamaan vaikeita hoitotyön tilanteita, jotta työskentely oikeassa tilanteessa helpottuisi. Simulaation tapauksina käydään läpi vaikeita tai jopa mahdottomia hoitotilanteita, joita tulee harvoin vastaan. Simulaatioissa voidaan apuna käyttää joko nukkea tai oikeaa ihmistä, joka näyttelee potilasta. Hoitotyön simulaatiot perustuvat Suomen laajuisesti kaikille samoihin kriteereihin. (Lapin ammattikorkeakoulu 2015.)

Käytännön harjoittelun ohjaaja on harjoittelussa määritetty henkilö tai henkilöt, jotka vastaavat opiskelijan ohjauksesta harjoittelun aikana. Ohjaaja on opiskelijalle roolimalli ja opiskelijoiden on todettu oppivan ohjaajalta, joka arvostaa ja ymmärtää opiskelijaa. Ohjaajan rooli harjoittelussa on korostunut, koska enemmistö ammattikorkeakouluopiskelijoista pitää ohjaajan merkitystä suurimpana tekijänä harjoittelun onnistumisessa. (Luojuus 2011, 28–29.)

Moduuliharjoittelu on uusi käytännön harjoittelun suoritusmuoto. Moduuliharjoittelun idea on siinä, että opiskelijat saavat alkuohjauksen jälkeen opiskelijatiimeissä omat potilaat tai potilashuoneen, jonka päävastuussa he ovat. Opiskelijatiimillä on aina vuoron aikana vastuusairaanhoitaja, jolta he voivat pyytää apua tarvittaessa, mutta ohjaaja toimii kuitenkin vain taustalla. Hoitoon liittyvät ongelmat pyritään aina selvittämään



opiskelijatiimin avulla. Onnistuneessa moduuliharjoittelussa ohjaaja ei anna tiimille valmiita vastauksia, vaan tukee opiskelijoiden omaa päätöksentekoa ja hoitotilanteiden kyseenalaistamista. Opiskelijatiimi antaa toisilleen vertaistukea, sillä usein opiskelijat ovat eri opintojen vaiheissa saman harjoittelun aikaan. Ohjaajan rooli on erilainen kuin perinteisessä harjoittelussa. Ohjaajan tavoite on perehdyttää opiskelijat käytännön tehtäviin harjoittelun aikana ja tukea opiskelijaa käyttämään omaa tietoperustaansa potilaan hoidossa. (Tiitinen ym. 2017, 30–34.)

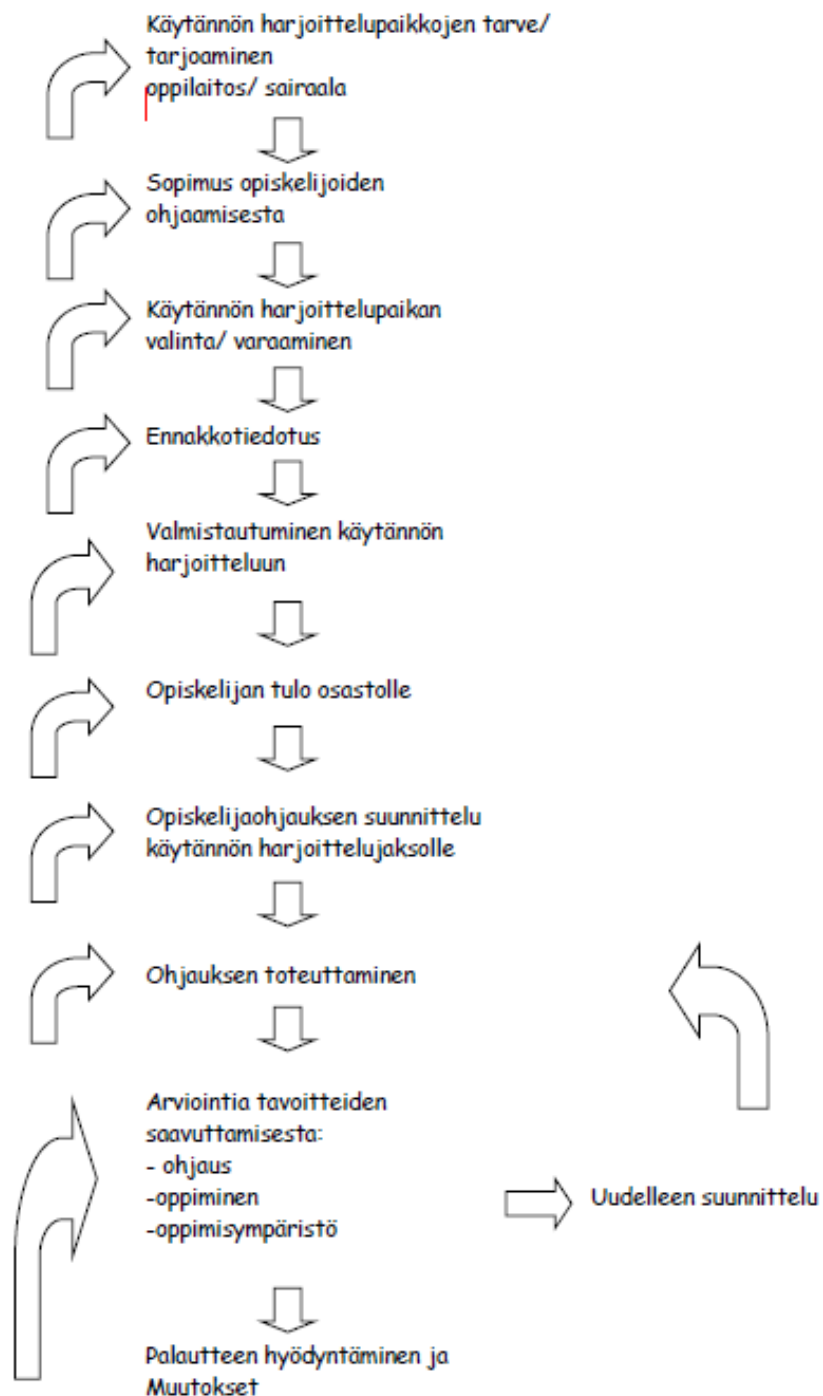
## 4 OHJAUSPROSESSI

Ohjausprosessi perustuu laatusuosituksiin, jotka on laadittu 2010 Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin opiskelijaohjauksen alueellisessa yhteistyöverkostossa. Laatusuositukset on päivitetty Valtakunnallisen opiskelijaohjauksen kehittämisverkoston toimesta 2017. Näiden laatusuositusten tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden turvallinen ja laadukas käytännön harjoittelu. (PSSHP 2017a.)

Ohjausprosessin tarkoitus on kehittää opiskelijan ammattiosaamista ja kehitystä käytännön harjoittelun aikana. Käytännön harjoittelussa tapahtuva oppiminen tapahtuu opiskelijalle määritellyn ohjaajan avulla. Käytännön harjoittelun ohjaajan avulla opiskelija oppii ymmärtämään omien valintojensa ja tekemistensä seuraukset. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017.) Opiskelija luo yhdessä harjoittelun käytännön harjoittelun ohjaajan kanssa tavoitteet harjoitteluun, tekee väliarvioinnin ja loppuarvioinnin. Ohjaaja suunnittelee harjoittelun toteutuksen opiskelijan asettamien tavoitteiden pohjalta. Harjoittelun ohjaus on tavoitteellista toimintaa. (Luojaus 2011, 25–26.)

Opiskelijaohjaus on osa ohjausprosessia. Opiskelijaohjauksessa on tärkeää olla nimetty henkilökohtainen ohjaaja. Henkilökohtaisen ohjaajan tehtävä on tukea opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittymistä osallistumalla tavoitteiden laadintaan, palautteen antamiseen ja harjoittelun arviointiin. (PSSHP 2017a). Alla on kuvaus Lapin sairaanhoitopiirin käyttämästä käytännön harjoittelun ohjausprosessista. Tässä käydään vaiheittain käytännön harjoittelu läpi (Kuva 1.) (LPSHP 2017.)

## I KÄYTÄNNÖN HARJOITTELUN OHJAUSPROSESSIN KUVAUS



Kuva 1. Käytännön harjoittelun ohjausprosessin kuvaus (LPSHP 2017).

Käytännön harjoittelun hakupaikat avautuvat Jobstep-hakujärjestelmään. Jobiili- hakujärjestelmä korvaa keväällä 2017 Jobstep- hakujärjestelmän. (Jobiili 2017.) Opiskelijalla

on tarve saada harjoittelupaikka ja hän etsii hakujärjestelmän kautta itselleen sopivan paikan, lähettää pyynnön oman oppilaitoksensa opettajalle, joka hyväksyy tai hylkää pyynnön harjoittelupaikasta. Käytännön harjoittelu paikan organisaation johto ja oppilaitos muodostavat keskenään sopimuksen harjoittelusta. (Opetushallitus 2016; Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri 2014.) Käytännön harjoittelun ohjaaja tutustuu harjoittelijan ansioluetteloon.

Opiskelijan tehtävänä ennen harjoittelun alkua on tutustua harjoitteluyksikköön ja siellä hoidettaviin sairauksiin. Harjoittelun alkaessa opiskelija muodostaa itselleen oppimisyksikön tavoitteet. Tavoitteiden on täytettävä harjoittelun hyväksymiskriteerit ja ne käydään ohjaajan kanssa läpi. Opiskelija lähettää tavoitteet oppilaitoksen edustajalle, joka antaa niihin kehitys ehdotuksia tai hyväksyy ne. (VSSHP 2014.)

Opiskelija suorittaa harjoittelua ohjaajan valvonnassa. Väliarviossa opiskelija arvioi omaa oppimistaan ja omia kehittämiskohteitaan. Loppuarviossa ohjaaja ja opiskelija arvioivat kuinka hyvin tavoitteet ovat toteutuneet ja onko oppimisyksikö hyväksytty. Oppilaitoksen edustaja on tarvittaessa opiskelijan apuna ja tukena sekä ottaa vastaan väliarvioinnin sekä loppuarvion harjoittelun lopussa. (VSSHP 2014.)

Harjoitteluyksikön lopuksi opiskelija käy vielä oppilaitoksen edustajan kanssa läpi harjoittelukokonaisuuden ja palauttaa käytännön harjoitteluun liittyvät paperit. Oppilaitoksen edustaja vie harjoittelun jälkeen suorituksen opintorekisteriin. Oppilaitoksen edustajalla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä hoitotyön opettajaa. Käytännön harjoittelun ohjaaja tai opetuskoordinaattori käy läpi opiskelijan antaman palautteen harjoittelusta. Tarvittaessa oppimisympäristön toimintatapoja kehitetään palautteen avulla. (VSSHP 2014.)

## 5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla, mitä hyvä ohjausprosessi käytännön harjoittelussa käsittää, mitkä ovat toimivia käytänteitä ja missä on vielä kehitettävää. Opinnäytetyön tavoitteena oli tämän pohjalta tarkastella onnistuneen opiskelijaohjausprosessin sisältöä ja perustuuko käytössä olevat ohjausprosessit tieteelliseen tietoon.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset:

1. Millaisia opiskelijaohjausprosesseja on Suomessa?
2. Mitkä ovat tärkeimmät asiat opiskelijaohjausprosessissa?

## 6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

Kirjallisuuskatsauksen tavoite on koota yhteen aiheeseen liittyvät tutkimukset ja luoda niistä kokonaiskuva. Kirjallisuuskatsauksen haku on toimiva, kun aiheet on rajattu tarkoituksenmukaisesti. Kirjallisuuskatsauksen päätavoitteena on yleensä vastata tutkimuskysymykseen eli tutkimusongelmaan. (Johansson ym. 2007, 2–3.) Lähdeviitteet tulee kirjata niin, että lukijan on mahdollisuus tarkistaa tieto alkuperäisestä lähteestä (Hirsjärvi ym. 2007, 117). Kirjallisuuskatsauksen avulla etsityistä aiheista ja artikkeleista oli tarkoitus saada kattava kuva siitä, millaisia opiskelijaohjausprosesseja on Suomessa ja mitkä ovat tärkeimmät asiat onnistuneessa opiskelijaohjausprosessissa.

Opinnäytetyön toteutusmenetelmänä käytettiin kuvailevaa kirjallisuuskatsausta. Ensimmäisen tutkimusongelman tiedonhaku toteutettiin käymällä läpi sairaanhoitopiirien internetsivut manuaalisesti. Toisen tutkimusongelman tiedonhaku aloitettiin käyttämällä hakuohjelmia Pubmed ja Google Scholar. Käytettyjä hakusanoja olivat Sairaanhoitaja-opiskelija, kliininen hoitotyö, ohjausprosessi, moduuliharjoittelu, käytännön harjoittelu ja harjoittelu. Englanniksi etsittyjen tutkimusten hakusanat olivat nurse student, undergraduate nurse, learning, clinical practice ja process. Rajauksena haulle käytettiin molemmissa hakuohjelmissa 10 vuoden (2007–2017) sisällä tuotettuja artikkeleja tai tutkimuksia ja ilmaiseksi löydettäviä verkkojulkaisuja.

Aineistot valittiin hakusanojen ja rajausten valitsemisen jälkeen otsikon perusteella, mikäli siinä ilmeni aihepiiriin liittyvää. Otsikolla valitut tutkimukset käytiin yksittäisesti läpi tarkemmin. Tutkimukset, jotka koskivat muita ammattiryhmiä kuin sairaanhoitajia rajattiin pois. Pois rajatut koskivat useasti lääkäriopiskelijoita ja kättilöitä.

Hakutulokset eivät kuitenkaan tuottaneet toivottua tulosta, joten tutkimuksiin piti lisätä manuaalisesti lisää tutkimuksia. Kirjallisuuskatsaukseen lisättiin manuaalisesti kolme Hoitotieteen lehteä, joista jokaisesta valikoitui mukaan yksi tutkimus. Tällä tavoin tutkimuskysymykseen pystyttiin paremmin vastaamaan.

Tiedonhakupolku on esitetty tiedonhakutaulukossa (Liite 1.), sekä tutkimustulokset on koottu erilliseen tutkimustaulukkoon (Liite 2.).

## 7 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TULOKSET

### 7.1 Opiskelijaohjausprosessit Suomessa

Ohjausprosessi perustuu lakien, asetusten ja opiskelijaohjauksen laatusuositukseen (Opiskelijaohjauksen laatusuositukset 2017). Harjoitteluyksikössä opiskelijatoiminnasta vastaa osastonhoitaja. Osastonhoitajan lisäksi on nimetty opiskelijavastaava ja jokaiselle käytännön harjoitteluun tulevalle opiskelijalle henkilökohtainen ohjaaja. Yhdessä harjoitteluyksikön opiskelijavastaava ja koulutusorganisaatiosta vastaava henkilö suunnittelevat sekä tarkistavat harjoittelupaikkojen opiskelijamäärän suhteessa toimintaan ja ohjaajaresursseihin. Tämä varmistaa harjoittelujaksojen sopivuuden harjoitteluyksikölle ja näiden jaksojen onnistumisen. (Opiskelijaohjauksen laatusuositukset 2017; Hoitotyön opiskelijakertomus 2016.)

Käytännön harjoitteluissa käytettiin CLES- kyselyä (clinical learning environment and supervision) opiskelijapalautteena. Kysely on Saarikosken, vuonna 2002, kehittämä. CLES on kehitetty mittaamaan ohjauksen laatua ja sen arviointia kliinisessä oppimisympäristössä. CLES-kyselyssä arviointiasteikko on 1–10, 1 tarkoittaa huonointa ja 10 parasta mahdollista arvosanaa. (Saarikoski 2002.) Vuoden 2016 Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin CLES- kyselyn vastausprosentti oli 50 prosenttia. Tuloksista suurin osa oli positiivista käytännön harjoittelua koskien. Sairaanhoitopiiri on kokenut palautejärjestelmän hyväksi ohjausprosessin kehittämistyön kannalta. Sairaanhoitopiirin laatukselyn tuloksia voidaan myös käyttää jatkossa yhteistyössä muiden sairaanhoitopiirien kanssa. Tulokset käytiin läpi kehittämispäivien yhteydessä organisaatioon kuuluvien tahojen kanssa, tulokset lähetettiin kaikille osastojen johtajille. (Hoitotyön opiskelijakertomus 2016.)

Suomessa on tällä hetkellä 21 sairaanhoitopiiriä, jotka on jaettu viiteen pienempään alueeseen. Alueet ovat Helsinki, Kuopio, Oulu, Tampere ja Turku, joissa sijaitsevat yliopistolliset keskussairaalat. Pienemmät sairaanhoitopiirit toimivat yhteistyössä Yliopistollisten sairaaloiden kanssa. (STM 2017.) Sairaanhoitopiirit ovat yhdessä laatineet opiskelijaohjauksen laatusuositukset ja lupautuneet noudattamaan niitä. Tarkoituksena oli saada selville, miten laatusuosituksia toteutetaan käytännössä.

Helsingin ja Uudenmaan erityisvastuualueeseen kuuluvat Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, Eksote ja Carea. HUS käyttää opiskelijaohjauksen laatusuosituksia opiskelijaohjausprosesseissa. Käytännön harjoittelun jälkeen opiskelija täyttää CLES-kyselyn, jonka avulla kehitetään käytännön harjoittelua. (HUS 2017.) Etelä-Karjalan sairaanhoitopiirin internet sivuilta ei löydy erinäistä ohjausprosessiohjetta, on löydettävissä vain osastojen yhteystiedot. Käyttöön oli kehitetty oma versio opiskelijapalautteesta. (Eksote 2017.) Kymenlaakson sairaanhoitopiirin internet sivuilta ei löydy tietoa mihin ohjausprosessit perustuvat. Alueella kuitenkin on käytössä käytännön harjoittelun jälkeen täytettävä lomake. (Carea 2017.)

Kuopion erityisvastuualue kattaa Pohjois-Savon-, Keski-Suomen-, Pohjois-Karjalan-, Etelä-Savon- ja Itä-Savon sairaanhoitopiirit. Kuopion yliopistollinen sairaala eli Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri järjestää ohjausprosessit laatusuositusten mukaisesti. Heidän tavoitteenaan on järjestää laadukas ohjausprosessi. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri järjestää ohjaajille lisäkoulutuksia säännöllisesti ja kehittää prosessia opiskelijapalautteen avulla. (PSSHP 2017b.)

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri käyttää opiskelijapalautteena CLES: siä. Internetsivuilla on laatusuositusten käyttö lupaus ja heidän tavoitteenansa on tarjota mahdollisimman hyvä käytännön harjoittelu opiskelijalle. (KSSHP 2017.) Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiirin internetsivuilta ei saada selville millainen ohjausprosessi on käytössä. Opiskelijapalaute on käytössä, mutta sivuilta ei selviä perustuuko se CLES-mittariin vai onko palaute sairaanhoitopiirin itsensä tekemä. Sivulla ohjataan opiskelijaa ottamaan yhteyttä opetuskoordinaattoriin, tai ohjaajaan mikäli opiskelija haluaa saada selvyyttä tulevas-ta käytännön harjoittelusta. Internet sivuilta ei saada selville perustuuko käytännön harjoittelu mihinkään malliin tai tieteelliseen tietoperustaan. (PKSSK 2017.)

Essoten eli Etelä-Savon sairaanhoitopiirin internetsivut käytännön harjoitteluun ovat hyvin heikot. Sivuilta ei ilmene käytännön harjoittelusta juuri mitään tietoa tai mihin sen ohjausprosessi perustuu. Organisaatiolla on kuitenkin käytössään harjoittelujakson arviointiin ja kehittämiseen tehty lomake, jolla harjoittelua voitaisiin parantaa. (Essote 2017.) Itä-Savon sairaanhoitopiiri eli Sosterin internet sivuilla ei ole opiskelijoille saatavilla tietoa. Sosterin sivuilta löytyy heidän tekemä käytännön harjoittelun laatuksely (Sosteri 2017).

Tampereen erikoisvastuualue kattaa Pirkanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Kanta- ja Päijät-Hämeen sairaanhoitopiireihin. Tampereen Yliopistollisen sairaalan (Pirkanmaan sai-



raanhoitopiirin) internetsivuilta ei saada selville, että millainen ohjausprosessi käytännön harjoittelussa on käytössä. Harjoittelua kuvaillaan laatusuosituksen mukaisesti, mutta sen perustuvuudelle ei löydy lähdettä. TAYS kerää CLES-opiskelijapalautetta käytännön harjoitteluista. (PSHP 2016.)

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä on käytössä ohjausprosessi, mikä perustuu valtakunnallisiin laatusuosituksiin. Sairaanhoitopiiri on koonnut opiskelijaohjausta parantavan lautakunnan, joka kokoontuu kerran vuodessa. Sivuilta on löydettävissä CLES-opiskelijapalautte ja PowerPoint esitys kuvaajasta, kuinka ohjauksen laatu on parantunut vuodesta 2010 vuoteen 2017. Ohjausprosessin käyttöön oton jälkeen tulokset ovat parantuneet 8,1–9,0. Sivuilta ilmenee, että Ohjaajia koulutetaan vuosittain omien asiantuntijoiden avulla. (EPSHP 2017.)

Päijät-Hämeen sairaanhoitopiirin sivuilta ei löydy tietoa ohjausprosesseista. Käytössä on Päijät-Hämeen itse kehittämä opiskelijapalautekysely. (PHHYKY 2016.) Kanta-Hämeen ohjausprosessi perustuu valtakunnallisiin laatusuosituksiin ja käytännön harjoittelun jälkeen kerätään CLES-palautte. Palautteita on käyty läpi ja niiden pohjalta toimintaa on parannettu. Internetsivuilta on pääsy vuoden 2016 opiskelijakertomukseen, mikä on kehitetty palautteiden avulla. (KHSHP 2016.)

Oulun erityisvastuualueesta Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri käyttää opiskelijaohjauksen laatusuosituksia ja CLES- mittaria, jolla varmistetaan opiskelijaohjausprosessin onnistuminen (PPSHPS 2017). Länsi-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin internet sivut eivät kerro perustuvatko heidän opiskelijaohjausprosessit laatusuosituksiin. Länsi-Pohjanmaan sairaanhoitopiirillä on käytössään opiskelijan käytännön harjoittelun jälkeen täytettävä CLES-mittari. (LPSHP 2017.) Lapin sairaanhoitopiiri käyttää käytännön harjoittelussa laatusuosituksia pohjana. Käytännön harjoittelun jälkeen kerätään palautelomake, joka perustuu CLES-mittariin. (LSHPS 2017.)

Kainuussa on käytössä Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollonkuntayhtymän laatima opiskelijaohjauksen laatusuositukset. Nämä laatusuositukset perustuvat terveydenhuollon lakeihin. Kainuun sairaanhoitopiirissä on käytössä opiskelijapalautelomake, joka perustuu CLES-mittariin. (Sote Kainuu 2017.) Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä on ohjausprosesseissa käytössä opiskelijaohjauksen käsikirja. Käytännön harjoittelun jälkeen on käytössä opiskelijapalautelomake, joka perustuu CLES-mittariin. (Soite 2017.)

Turun erityisvastuualueella Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin opiskelijaohjausprosessit perustuvat heidän itse tekemään prosessiin, joista on yleisesti nähtävillä taulukko heidän sivuillaan. Taulukon lisäksi jokaisella osastolla on myös omat ohjausprosessit. Käytännön harjoittelun jälkeen kerätään CLES-mittariin perustuva palaute. CLES-arvion perusteella vuonna 2016 opiskelijat arvioivat käytännön harjoittelun laadun Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä tasolle 8,9. (VSSHP 2017.) Vaasan sairaanhoitopiiri käyttää opiskelijaohjausprosesseissa opiskelijaohjauksen laatusuosituksia. Käytännön harjoittelun jälkeen opiskelijat täyttävät CLES-mittariin perustuvan palautelomakkeen. (Vaasan keskussairaala 2017.) Satakunnan sairaanhoitopiiriin internet sivuilla ei kerrota käytetäänkö laatusuosituksia ohjausprosesseissa. Satakunnan sairaanhoitopiirillä on käytössä CLES- mittariin perustuva opiskelijapalaute käytännön harjoitteluun. (SATSHP 2017.) Ahvenanmaan sairaanhoitopiiriin sivuilta ei saada selvyttä harjoitelluista tai niiden rakenteista (Ålands Hälsö- och sjukvård 2017).

Tuloksissa selvisi, että suurimmassa osassa sairaanhoitopiireissä ei löytynyt mainintaa ohjausprosesseista. Harjoitteluiden laadunarvioimiseen käytetään CLES-mittaria, jonka avulla sairaanhoitajaopiskelijat arvioivat harjoittelun kokonaisuutta. Palautteista muodostetaan tutkimuksia ja niiden pohjalta ohjausprosessia kehitetään Valtakunnallisesti toimivammaksi. Pihlavirta (2016) on tehnyt opiskelijaohjausprosessien arvioinnin Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiristä, jossa tuli ilmi, että sairaanhoitopiiriin on tarkoitus tehdä jokaiseen yksikköön omat ohjausprosessit. Kaikissa suomen 21 sairaanhoitopiirissä käytettiin opiskelijapalautteena CLES- arviointia tai sairaanhoitopiiriin omakseen muokkaamaa versiota siitä.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiriin (2016) tekemän opiskelijakertomuksen mukaan opiskelijoiden ohjaajat käyvät ennen käytännön harjoittelua valtakunnallisen ohjaajakoulutuksen, jonka pituus vastaa kahta kahdeksan tunnin työpäivää. Koulutuksella pyritään varmistamaan käytännön harjoittelun hyvä laatu ja sairaalan vetovoimaisuus tulevana työpaikkana. (Hoitotyön opiskelijakertomus 2016.)

## 7.2 Tärkeimmiksi todetut huomiot ohjausprosessissa

Onnistunut käytännön harjoittelu muodostuu opettajan, ohjaajan, opiskelijan, harjoitteluyksikössä olevasta ilmapiiristä ja ohjauksen laadusta (Luojaus 2011, 26). Tärkeimmäksi tekijäksi onnistuneelle harjoittelulle on todettu hyvä opiskelija–ohjaajasuhde (Hoitotyön opiskelijakertomus 2016; Luojaus 2011, 26; Romppanen 2011, 44).

Harjoittelun onnistumisen takia on pidetty tärkeänä, että opiskelijalla olisi sama ohjaaja koko harjoittelun ajan (Juntunen ym. 2016, 129-130; Alhainen 2017, 53). Sairaanhoidajaopiskelijat ovat toivoneet, että ohjaajalla olisi mielenkiintoa ja motivaatiota opettaa harjoittelijaa (Alhainen 2017, 53; Kallio 2011, 74–75; Hoitotyön opiskelijakertomus 2016). Kajanderin (2007, 41) tutkimuksen mukaan sairaanhoidajaopiskelijat olivat todenneet, että ohjaajat olivat motivoituneita. Opiskelijat kokivat, että pääsivät hoitoyhteisöön hyvin harjoittelunsa aikana (Kajander 2007, 37; Hoitotyön opiskelijakertomus 2016).

Opiskelijat toivoivat, että ohjaajat antaisivat todenmukaista palautetta. Tämän lisäksi opiskelijat voisivat antaa ohjaajalle myös todenmukaista palautetta jo käytännön harjoittelun edetessä (Romppanen 2011, 188; Laiho 2008, 46–47). Opiskelijat ovat kokeneet vaikeaksi antaa huonoa palautetta harjoittelusta (Hoitotyön opiskelijaohjauskertomus 2016). Ammatillisen kasvun takia on koettu tärkeäksi, että sairaanhoidajaopiskelija saa palautetta ja arviointia toiminnastaan. Palautteen on hyvä olla välitöntä ja läpi käytännön harjoittelun jatkuvaa. (Karjalainen ym. 2015; Jääskeläinen 2009, 35.) Opettajan läsnäoloa palautteen annossa kaivattiin (Laiho 2008, 46–47; Juntunen ym. 2016, 132). Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirissä opettaja pyydettiin mukaan palautekeskusteluihin, mikäli koettiin, että siitä on etua opiskelijalle (Hoitotyön opiskelijaraportti 2016).

Useimmissa aihetta koskevissa tuloksissa on esiintynyt ongelmana opetussuunnitelman tavoitteet, jotka on asetettu harjoittelulle. Näitä tavoitteita ei ole ymmärretty. (Alhainen 2017, 51; Luojus 2011, 90; Jääskeläinen 2009, 36). Opetussuunnitelmalle asetettujen tavoitteiden on koettu olevan tekstiltään vaikeaselkoisia ja koskevan laajoja kokonaisuuksia (Alhainen 2017, 51; Kallio 2011, 58). Sairaanhoidajaopiskelijat toivoisivat käytännön harjoittelun tavoitteista esimerkkejä ennen harjoittelua oppilaitoksessa tapahtuvassa infotilaisuudessa (Alhainen 2017, 51). Opiskelijoilla on todettu olevan ennakoasenteita ennen harjoittelua, jotka ovat yleensä johtuneet harjoittelusta tietämättömyydestä. (Hurme 2013, 25-26).

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin opiskelijapalautteen (2016) mukaan harjoittelut ovat olleen pääasiallisesti positiivisia. Opiskelijat on otettu hyvin vastaan ja heitä arvostettiin ja ohjaus koettiin hyvänä. Negatiivisena opiskelijat kokivat harjoittelun aikaisen osaston ilmapiirin. (Hoitotyön opiskelijaraportti 2016.)

Ohjauskoulutuksen käyneet ovat kokeneet saaneensa varmuutta toimia haastavissa ohjaustilanteissa (Juntunen ym. 2016, 130; Karjalainen ym. 2015, 195). Ohjauksen

käyneet ovat arvioineet pystyvänsä paremmin auttamaan opiskelijaa käymään läpi opimaansa tietoa (Karjalainen ym. 2015, 189; Hoitotyön opiskelijaraportti 2016; Karjalainen ym. 2015, 194). On koettu, että on tarvetta järjestää lisäkoulutusta. (Jääskeläinen 2009, 39). Toivottiin myös, että ohjaajakoulutusta annettaisiin jo osana ammattikorkeakoulun kursseja. Ohjauskeskusteluihin on todettu käytettävän liian vähän aikaa. (Luojus 2011, 80, 86, 133.)

Ohjauskeskusteluihin käytetyn lyhyen ajan on huomattu kertovan siitä, että ohjaaja ei ole tuntenut ohjauskäytänteitä hyvin (Kälkäjä ym. 2016, 234; Karjalainen ym. 2015, 191). Opiskelijaohjaukseen tulisi varata enemmän resursseja, erityisesti huomioiden ohjaajan ja opiskelijan väliset ohjauskeskustelut. Nyt ohjauskeskustelut tulee soluttaa oman työn oheen ilman lisääjän huomioimista työtehtävien jakamisessa. (Karjalainen ym. 2015, 195; Jääskeläinen 2009, 48.)

Yhteistyö harjoitteluyksiköiden ja oppilaitoksen välillä on koettu olevan riittämätöntä. (Kallio 2011, 83; Juntunen ym. 2016, 132). Opettajan ja ohjaajan välinen yhteistyö on vähentynyt entisestään viimevuosina. On koettu, että yhteistyötä esiintyy vain lähiesimiehen ja oppilaitoksen välillä. (Jääskeläinen 2009, 40.) Opiskelijoiden mielestä harjoitteluyksiköissä tarvitaan toimintamalleja, jotka rohkaisevat avoimuuteen, kanssa keskusteluun ja yksikön arvojen tutkimiseen (Romppanen 2011, 15). Ohjaajat ovat kaihvanneet opiskelijoiden päivittävän ansioluetteloaan ennen harjoittelua, jotta harjoitteluyksikössä olisi mahdollista suunnitella jakson sisältöä jo ennen harjoittelua (Hoitotyön opiskelijaohjaukset 2016).

Vaihto-opiskelijoiden ohjaaminen koetaan haastaviksi niin opiskelijoiden kuin ohjaajien kannalta, koska ei tunneta suomenkielistä termistöä. On toivottu, että koulussa opetettaisiin suomenkielellä vaihto-oppilaita, jotta käytännön harjoittelussa olisi helpompaa. Väärinymmärryksiä on raportoitu tulevan helposti vaihto-opiskelijoiden ja ohjaajien välillä. (Jääskeläinen 2009, 34; Laiho 2008, 42–43).

Opiskelijoiden määrä harjoittelupaikassa ohjauksen saatavuuteen nähden oli perusterveydenhuollossa parempi, kuin erikoissairaanhoidossa. Näin ollen perusterveydenhuollossa oli enemmän resursseja opiskelijoiden ohjaukseen. (Kajander 2007, 39.)

## 8 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Kirjallisuuskatsaus on tapa tehdä tutkimus, jonka avulla saadaan koottua yhteen katsaukseen kokonaiskuva saatavilla olevasta tutkimustiedosta (Johansson ym. 2007, 3). Opinnäytetyön otanta toteutettiin käyttämällä aiheeseen liittyvää mahdollisimman laajaa aineistoa ja keräämällä tietoa monista eri luotettavista lähteistä.

Opiskelijaohjausprosessin eettisyys tulee esille käytännön harjoittelussa. Eettisyys muovautuu kaikkien ohjausprosessiin osallistuvien toimesta. Merkittävimmässä roolissa esiintyy sairaanhoitajaopiskelijan toteuttama hoitotyön eettinen pohja. Harjoittelun yksi päätavoite on antaa opiskelijalle mahdollisuus soveltaa eettisiä periaatteita työssä. Ohjausprosessi on kehitelty eettisyys huomioiden, tarkoituksena taata jokaiselle opiskelijalle tasa-arvoinen ja laadukas harjoittelu oppilaitoksesta tai paikkakunnasta riippumatta. (Opiskelijaohjauksen laatusuositukset 2017). Hoitotyössä eettisyyden kulmakivet ovat potilasturvallisuus, potilaan itsemääräämisoikeus, työturvallisuus ja salassapitovelvollisuus.

Opinnäytetyön eettisyydelle on annettu omat tutkimusasetukset. Opetusministeriö on asettanut tutkimuseettisen neuvottelukunnan kanssa ohjeet tieteellisten menettelytapojen hyvään noudattamiseen. Ohjeet ovat luotu vuonna 1994. Ohjeissa käydään läpi hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti toteutetun tutkimuksen periaatteet, joita ovat mm. rehellisyys, huolellisuus sekä tarkkuus tutkimustyön jokaisessa vaiheessa. Kriteerien mukaiset ja eettiset tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmät antavat laadun työlle eettisyyden kannalta. Työ tulee julkaista avoimesti kaikkien saataville samalla kunnioittaen toisten tekemiä töitä ja niiden sisältöä. (Hirsjärvi ym. 2007, 24 – 27.) Luotettavuuden takaamiseksi tuloksien tulee olla toistettavissa ja sisällön on pysyttävä kontekstissa eli työ pysyy tutkitussa aiheessa.

Luotettavuuteen vaikuttaa, että tutkimuksessa on käytetty vain alkuperäislähteitä. Kirjallisuuskatsauksen laatimisessa tulee noudattaa lähdekritiikkiä. On huomioitava kootujen alkuperäistutkimusten laadun vaihtelut luotettavuutta ajatellen. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 93; Johansson ym. 2007, 101.) Opinnäytetyössä on käytetty saatavilla olevia alkuperäisiä tutkimuksia ja tietokantoja, jotka käytiin huolellisesti läpi. Opinnäytetyössä pyrittiin puolueettomaan tutkimusten ja tiedon tarkasteluun. Tä-

mä ei välttämättä kuitenkaan kata kaikkea mahdollista tietoa mitä aiheesta on kirjoitettu. Tiedonhaussa käytettyjen hakusanojen rajallisuus on saattanut vaikuttaa opinnäytetyön luotettavuuteen, koska jotkin tutkimukset ovat saattaneet hakusanojen myötä rajautua pois.

Ensimmäiseen tutkimusongelmaan ei löytynyt suoranaisia aihetta käsitteleviä tutkimuksia. Tämän takia päädyttiin käymään manuaalisesti läpi aiheesta kirjoitettua kirjallisuutta. Tulosten luotettavuuteen saattaa vaikuttaa myös se, että laatusuosituksia kehitettiin vuonna 2010 ja kaikki tätä ennen julkaistut tutkimukset opiskelijaohjausprosesseista eivät näin ollen pohjautu niihin. Tästä huolimatta opinnäytetyössä päädyttiin käyttämään tutkimuksia vuodesta 2007 alkaen. Lähteet ovat valittu kriittisesti ja lähteinä käytettiin mahdollisimman tuoreita tutkimuksia. Lähteiden julkaisuvuosi on rajattu vuosiin 2007-2017. Opiskelijaohjauksessa oli monta näkökulmaa, joten näistä muodostettiin yhtenevä käsitys kirjoitusten keskeisimmistä tarkoituksista.

## 9 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla, mitä hyvä ohjausprosessi käytännön harjoittelussa käsittää, mitä ovat toimivia käytänteitä ja missä on vielä kehitettävää. Tutkimuskysymyksiä pohtiessa tuli esille, että ulkomaita koskevat tutkimukset eivät soveltuneet tämän kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tarpeisiin. Suomessa tehtyjä tutkimuksia koskien suoranaisesti tutkittavaa aihetta ei löytynyt ollenkaan. Tutkimuskysymykseen pystyttiin vastaamaan vain käymällä manuaalisesti sairaanhoitopiirien internet sivut läpi manuaalisesti tarkastellen.

Tuloksissa esiintyi, että ohjausprosessia käytetään joissain paikoissa Suomessa, jolloin ne perustuivat ohjausprosessin laatusuosituksiin. Kuitenkin osassa sivuista ei ollut edes mainittu ohjausprosessia. Näitä paikkoja ajatellen voidaan yleistää, ettei näissä ohjausprosessi toteudu perustuen tieteelliseen tietoon. Tässä tutkimusongelmassa tuloksia ei pystytty vertaamaan edellisiin tutkimuksiin tai niiden vastauksiin. Opiskelijoiden palautekysely harjoittelun jälkeen oli hyvin käytössä kaikissa sairaanhoitopiireissä ja sivuilla luvattiin kehittää harjoitteluja palautteiden perusteella. Ainoastaan Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin internetsivuilta löytyi vuoden 2016 raportti opiskelijapalautteesta. Eli voidaan olla varmoja vain yhden sairaanhoitopiirin kehittävän toimintaansa palautteiden perusteella. Käytännössä muista kuin yhdestä ei kuitenkaan saada varmuutta, sillä sivuilla ei esiintynyt todisteita kehitystoiminnasta CLES-kyselyn pohjalta.

Toinen tutkimusongelma liittyi kirjallisuuskatsaukseen valittujen tutkimusten tuloksiin. Kaikki valitut tutkimukset olivat suomenkielellä julkaistuja. Tutkimuksia vertailtiin toisiinsa ja niiden tulokset olivat hyvin samankaltaisia. Eroja tutkimusten tuloksissa tuntui olevan, vain siinä nähden kenen tekijän kulmasta ne oli tehty. Ristiriitaa eri tutkijoiden artikkeleiden väleillä ei esiintynyt. Eniten tietoa saatiin kerättyä harjoittelun ohjaajan näkökulmasta. Sairaanhoitaja näkökulmasta saatiin vain muutama tutkimus. Tutkimuskysymykseksi valikoitui kysymys, johon pystyttiin vastaamaan tutkimusten perusteella.

Harjoittelu koettiin epämiellyttävänä, mikäli ohjaaja vaihtui tai osaston ilmapiiri oli huono (Juntunen ym. 2016, 129–130). Hyvänä koettiin, mikäli ohjaaja oli motivoitunut opiskelijan ohjaamiseen ja oli kiinnostunut hänen tavoitteistaan. (Alhainen 2017, 53). Voidaan siis päätellä, että suurin vaikutus käytännön harjoittelun onnistumiselle oli opiskelija-ohjaaja suhde.

Oppilaitosyhteistyö harjoitteluyksiköiden välillä koettiin tuloksissa haastavaksi ja sitä esiintyi vain vähän käytännön harjoittelun aikana. (Kallio 2011, 83; Juntunen ym. 2016, 132). Sairaanhoidajaopiskelijan kannalta olisi tärkeää, teoriaopetus ja käytännön työ kulkisivat käsi kädessä, jonka takia oppilaitosyhteistyötä olisi hyvä lisätä käytäntöön. Opiskelijan saisi näin tukea tutulta oppilaitoksen edustajalta vieraassa hoitotyön ympäristössä.

Oppilaitoksen ja käytännön harjoittelupaikan välillä kommunikaation todettiin olevan riittämätöntä, joten tämä tuo haasteen parempaan opiskelijaohjaukseen pyrkiessä (Juntunen ym. 2016, 132). Kirjallisuuskatsauksessa ilmeni, että opiskelijoiden ennakoasenteet harjoittelua kohden johtuivat ensimmäisestä käytännön harjoittelusta tietämättömyydestä (Hurme 2013, 25–26). Opettajan antaman ohjauksen kehittämiseen vaaditaan lisää resursseja, jotta päästään laadulliseen ja onnistuneeseen käytännön harjoitteluun. Oppilaitoksen tarkempi perehdytys tulevasta jaksosta voisi vähentää ennakoasenteita ja parantaa opiskelijaohjauksen onnistumista. Tämä vastaisi ongelmaan, jossa kaivattaisiin lisää informaatiota harjoittelusta ja sen kulusta ennen harjoittelua, mikä voisi puolestaan vähentää epätietoisuutta ennen harjoittelun alkamista.

Ohjauskeskusteluihin pitäisi pystyä käyttämään lisää aikaa, mutta ongelmaksi koettiin, se että ne pitää soluttaa oman työn joukkoon (Karjalainen ym. 2015, 195). Ohjauskoulutuksissa käyneet ohjaajat tunsivat pystyvänsä paremmin ohjaamaan ja auttamaan opiskelijaa sekä puuttumaan haastaviin tilanteisiin (Karjalainen ym. 2015, 189). Ohjauskoulutuksen lisääminen kehittää opiskelijaohjauksen laatua, joka takaisi laadullisesti onnistuneemman käytännön harjoittelun sairaanhoidajaopiskelijalle. Suomessa on Valtakunnallisesti määritelty ohjaajakoulutus, mutta tuloksista päätellen se ei ole vahvasti käytössä.

Koska opiskelijaohjausprosessin ja laatusuosituksen käyttö ei ole koko Suomessa samanlaista, voi ilmentyä haasteita Sosiaali- ja terveystieteiden uudistuksen myötä. Yhtenäisen ja laadullisesti onnistuneen opiskelijaohjausprosessin täytyy pysyä mukana, vaikka terveydenhuolto uudistuu yhtiöittämisen myötä. CLES- mittarin arvo ja tärkeys korostuvat onnistuneen opiskelijaohjausprosessin mittarina. Tarvitaan jatkossakin tietoa, kuinka sairaanhoidonopiskelijat oppivat alati kehittyvää moniammatillista yhteistyötä, kun palvelukokonaisuudet korostavat yhteistyön merkitystä hoitotyössä. Sote voi myös tulevaisuudessa vaikuttaa käytännön harjoittelupaikkoihin. Tällä hetkellä vielä aika harva sairaanhoidajaopiskelija tekee käytännön harjoittelun yksityisellä puolella tai kolmannel-



la sektorilla. Voidaan olettaa muiden kuin julkisen sektorin käytännön harjoittelu paikkojen lisääntyvän tulevaisuudessa, kun näiden sektorien osuus kokonaisuudesta kasvaa.

Tällä työllä voi olla merkitystä tulevaisuudessa hoitotieteellisestä näkökulmasta. Jatkossa voidaan tätä työtä hyödyntää tunnistaessa opiskelijaohjausprosessiin kuuluvia tärkeitä asioita ja suunniteltaessa onnistunutta opiskelijaohjausprosessia.

Opinnäytetyön tekemisessä vielä jäi mietityttämään ohjausprosessien yhtenäistäminen koko suomen laajuudella. Kirjallisuuskatsaus aiheesta ei palvele tämänlaista tutkimusta vielä tässä vaiheessa, kun tutkimustietoa aiheesta on vain kliinisen harjoittelun osalta. Aiheen jatkotutkimus olisi hyvä toteuttaa haastatteluin eri sairaanhoitopiirien yhteishenkilöiden avulla, jotta saadaan tarkempi tilanne ohjausprosessista varmuudella selville.

Harjoittelun ohjaajilta on tullut paljon palautetta ohjausosaamisen kasvattamisesta esimerkiksi kurssien muodossa. Vaikkakin osassa sairaanhoitopiiristä on käytössä valtakunnallinen ohjaamiskurssi, silti ohjauksen parantaminen varsinkin pidempään työelämässä olleille opiskelijaohjaajille tulisi tarpeen. Samanlaisia tuloksia käsitellään Jääskeläisen (2009) tutkimuksessa; ohjaajat halusivat ohjaukseen avuksi mukaan jonkin mallin tai työkalun. Ohjaamisen kehittämistoiminta auttaisi konkretisoimaan käytännön harjoittelua kaikkien osapuolten kannalta ja takaisi ettei mikään asia jää mainitsematta harjoittelun aikana. Ohjauksen parantaminen on varmastikin yksi tärkeimmistä tekijöistä ohjausprosessin kehittämisen kannalta. Kuten tämän opinnäytetyön tuloksista voitiin huomata, että opiskelijan ja ohjaajan välinen keskinäinen suhde on tärkein onnistumisen kriteeri.

Kaikki mukana olleet tutkimukset käsitelivät vanhanaikaista käytännön harjoittelua, jossa ohjaajalla oli opetuksessaan yksi sairaanhoitajaopiskelija. Tulevaisuudessa aletaan käyttämään entistä enemmän käytännön harjoitteluissa moduuliharjoittelua, joka tulee hieman muuttamaan ohjausprosessia ja käytännön harjoittelua. Tätä aihetta tulee tutkia enemmän, kun harjoittelumuoto vakiintuu käytäntöön ja sen vaikutus oppimiseen sekä ohjausprosessin rakenteeseen selviää.

## LÄHTEET

Ahvenanmaan sairaanhoitopiiri 2017. Etusivu. Viitattu 20.11.2017  
<http://www.ahs.ax/about.con?iPage=64&m=103>

Alhainen, S. 2017. Sairaanhoidajaopiskelijoiden perehdytysmallin kehittäminen. Ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyö. Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen. Seinäjoki: Seinäjoen Ammattikorkeakoulu. Viitattu 15.11.2017  
[https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/124960/Susanna\\_Alhainen.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/124960/Susanna_Alhainen.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Carea 2017. Kymenlaakson sairaanhoitopiiri. Viitattu 20.11.2017  
<http://www.carea.fi/fi/Tietoa%20Careasta/Opiskelijoille/>

Dombret, H & Tarkki, E. 2008. Terveysalan ammattikorkeakouluopiskelijoiden käytännön harjoittelu työsuhteessa. Lääketieteellinen tiedekunta. Hoitotyön opettamisen koulutusohjelma. Hoitotieteen laitos. Tampere: Tampereen Yliopisto. Viitattu 12.11.2017  
<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/79458/gradu03067.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Eksote 2017. Etelä-Karjalan sairaanhoitopiiri, ammattikorkeakoulun opiskelijat. Viitattu 20.11.2017  
<http://www.eksote.fi/tyoeksotessa/muut-opiskelijat/ammattikorkeakoulun-opiskelijat/Sivut/default.aspx>

EPSHP 2017. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, sosiaali- ja terveysalan opiskelu. Viitattu 20.11.2017  
[http://www.epshp.fi/ammattilaiset\\_ja\\_opiskelijat/opiskelijoille/sosiaali\\_ja\\_terveysalan\\_opiskelu](http://www.epshp.fi/ammattilaiset_ja_opiskelijat/opiskelijoille/sosiaali_ja_terveysalan_opiskelu)

Essote 2017. Etelä-Savon sairaanhoitopiiri, oppilaitosyhteistyö. Viitattu 20.11.2017  
<https://www.essote.fi/ammattilaiselle/opiskelijalle/oppilaitosyhteistyö/>

Hirsijärvi, S; Remes, P; Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hurme, T. 2013. Kansainvälinen sairaanhoidajakoulutus Suomessa- Kliininen harjoittelu ja ammatti-identiteetti opiskelijoiden kuvaamana. Pro gradu- työ. Hoitotiede. Terveystieteiden opettajan koulutus. Hoitotieteiden laitos. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto. Viitattu 10.11.2017  
[http://epublications.uef.fi/pub/urn\\_nbn\\_fi\\_uef-20140007/urn\\_nbn\\_fi\\_uef-20140007.pdf](http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20140007/urn_nbn_fi_uef-20140007.pdf)

HUS 2017. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, terveysalan opiskelijat. Viitattu 20.11.2017  
<http://www.hus.fi/tyopaikat/opiskelijat-ja-harjoittelu/terveysalan-opiskelijat/Sivut/default.aspx>

Hoitotyön opiskelijaraportti 2016. Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. Viitattu 23.11.2017 <https://www.khshp.fi/wp-content/uploads/2017/06/Hoitoty%C3%B6n-opiskelijakertomus-2016.pdf>

Jobiili 2017. Viitattu 18.11.2017 <https://www.jobiili.fi/#/read-more>

Johansson ym. 2007. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Sarja A51. Turku: Turun yliopisto.

Juntunen, J., Tuomikoski, A-M., Ruotsalainen, H. & Kääriäinen, M. 2016. Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet terveysalalla- opiskelijaohjaajien käsityksiä. Hoitotiede 2016, 28 (2), 123–136.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2017. Opiskelijoiden vakuuttaminen. Viitattu 28.11.2017 <https://opinto-oppaat.jamk.fi/fi/opinto-opas-amk/Kaytannon-tietoa-opiskelijalle/Opiskelijoiden-vakuuttaminen/>

Jääskeläinen, L. 2009. Sairaanhoitajaopiskelijan käytännön harjoittelun ohjaajana. Pro gradu-työ. Hoitotieteen laitos. Tampere: Tampereen yliopisto. Viitattu 13.2.2017 <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/80663/gradu03611.pdf>

Kajander, S. 2007. Sairaanhoitajaopiskelijoiden arvioita ohjatun harjoittelun laadusta ja QPL-mittarin arviointia. Pro gradu-työ. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos. Kuopio: Kuopion Yliopisto. Viitattu 18.11.2017 [http://epublications.uef.fi/pub/urn\\_nbn\\_fi\\_uef-20090006/urn\\_nbn\\_fi\\_uef-20090006.pdf](http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20090006/urn_nbn_fi_uef-20090006.pdf)

Kallio, S. 2011. Tavoitteena taitava sairaanhoitaja- Sairaanhoitajaopiskelijan oppiminen työharjoittelussa. Pro gradu-työ. Kasvatustieteiden yksikkö. Tampere: Tampereen Yliopisto. Viitattu 18.11.2017 <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/82524/gradu05020.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kankkunen, P & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Karjalainen, T., Ruotsalainen, H., Sivonen, P., Tuomikoski, A-M., Huhtala, S. & Kääriäinen, M. 2015. Opiskelijaohjaajien arviot omasta ohjausosaamisestaan. Hoitotiede 2015, 27 (3), 183–193.

KHSHP 2017. Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri, opiskelijat. Viitattu 20.11.2017 <https://www.khshp.fi/rekry/opiskelijat/>

KSSHP 2017. Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, terveysalan opiskelijoille. Viitattu 20.11.2017 [http://www.ksshp.fi/fi-FI/Ammattilaiselle/Koulutus\\_ja\\_opiskelu/Terveysalan\\_opiskelijat](http://www.ksshp.fi/fi-FI/Ammattilaiselle/Koulutus_ja_opiskelu/Terveysalan_opiskelijat)

Kälkäjä, M., Kääriäinen, M., Ruotsalainen, H., Sivonen, P., Tuomiokoski, A-M. & Vehkaperä, A. 2016. Opiskelijaohjauksen käytännöt, -resurssit ja ohjaat terveysalalla: opiskelijaohjaajien näkökulma. *Hoitotiede* 2016, 28 (3), 229–242.

Laiho, S. 2008. Degree programme in Nursing-linjalla opiskelevien ulkomaalaisten opiskelijoiden ja heidän ohjaajien kokemuksia käytännön harjoittelusta. Pro gradu- työ. Hoitotieteen laitos. Tampere: Tampereen Yliopisto.  
<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/79048/gradu02570.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä. 28.6.1994/559. Annettu Helsingissä 28.6.1994. Saatavilla  
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20terveydenhuollon%20ammattihenkil%C3%B6st%C3%A4>

Lapin ammattikorkeakoulu 2015. Simulaatiot ovat tulleet osaksi terveydenhuoltoalan opiskelua ja täydennyskoulutusta. Viitattu 24.11.2017 <http://www.lapinamk.fi/news/Simulaatiot-ovat-tulleet-osaksi-terveydenhuoltoalan-opiskelua-ja-taydennyskoulutusta/fuu3sfdb/404747e5-e2f6-420b-810b-196cdfdea367>

Laurea ammattikorkeakoulu 2017. Sairaanhoitaja. Viitattu 31.10.2017  
<https://www.laurea.fi/opiskelu-ja-hakeminen/amk-tutkinnot/sairaanhoitaja>

LPSHP 2017. Opiskelijan käytännönharjoittelun ohjauksen käsikirja. Viitattu 20.11.2017.  
[http://www.lpshp.fi/media/files/opiskelijan\\_kaytannonharjoittelun\\_kasikirja.pdf](http://www.lpshp.fi/media/files/opiskelijan_kaytannonharjoittelun_kasikirja.pdf)

LSHP 2017. Lapin sairaanhoitopiiri, opiskelijat. Viitattu 20.11.2017 [http://www.lshp.fi/fi-FI/Ammattilaisille/Opiskelijat\\_\\_Sosiaali\\_ja\\_terveydenhuolto](http://www.lshp.fi/fi-FI/Ammattilaisille/Opiskelijat__Sosiaali_ja_terveydenhuolto)

Luoja K. 2011. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli, ohjaajien näkökulma. Väitöskirja. Lääketieteen tiedekunta. Tampere: Tampereen yliopisto. Viitattu 20.11.2017  
<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66696/978-951-44-8315-8.pdf?sequence=1>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Opintopolku. Viitattu 31.10.2017 <https://opintopolku.fi/wp/aikuiskoulutus/mietitko-aikuiskoulutusta/opiskelumuodot/tyossa-oppiminen-tyoharjoittelu-mentorointi-projektiopinnot/>

Opiskelijaohjauksen laatusuosituksset 2017. Viitattu 19.11.2017  
<http://www.hus.fi/tyopaikat/opiskelijat-ja-harjoittelu/terveysalan-opiskelijat/Documents/Opiskelijaohjauksen%20laatusuosituksset.pdf>

PHHYKY 2016. Päijät-Hämeen sairaanhoitopiiri. Viitattu 20.11.2017  
<https://www.phhyky.fi/fi/ammattilaisille/opiskelijat-ja-perehdytys/terveysalan-opiskelijat/>

Pihlavirta, H. 2016. Opiskelijaohjausprosessien arviointi Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä - projektin loppuarviointi. Turku: Turun yliopisto.

PKSSK 2017. Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiiri. Viitattu 20.11.2017  
<http://www.pkssk.fi/harjoitteluun-liittyvat-ohjeet-ja-kaytannot?inheritRedirect=true>

PPSHP 2017. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri. Viitattu 20.11.2017  
<https://www.ppsHP.fi/Tutkimus-ja-opetus/Opetustoiminta/Sosiaali-ja-terveysalan-opetus/Pages/default.aspx>

PSHP 2016. Tampereen yliopistollinen sairaala. Viitattu 20.11.2017 [http://www.pshp.fi/fi-FI/Tutkimus\\_ja\\_opetus/Opetustoiminta/Terveysalan\\_harjoittelu](http://www.pshp.fi/fi-FI/Tutkimus_ja_opetus/Opetustoiminta/Terveysalan_harjoittelu)

PSSHP 2017a. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, Laatusuositukset. Viitattu 31.10.2017  
[https://www.psshp.fi/documents/11427/24575/Laatusuositukset\\_2017.pdf/cfbd6148-a006-4407-9821-b8ea55f73ca4](https://www.psshp.fi/documents/11427/24575/Laatusuositukset_2017.pdf/cfbd6148-a006-4407-9821-b8ea55f73ca4)

PSSHP 2017b. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, opiskelijaohjaus. Viitattu 20.11.2017  
<https://www.psshp.fi/opetus/hoitotyön-opetus/opiskelijaohjaus>

Romppanen, M. 2011. Hoitotyön opiskelijoiden merkitykselliset hoitamisen kokemukset ja niistä oppiminen kliinisessä oppimisympäristössä. Itä-Suomen Yliopisto. Viitattu 17.11.2017  
[http://epublications.uef.fi/pub/urn\\_isbn\\_978-952-61-0570-3/urn\\_isbn\\_978-952-61-0570-3.pdf](http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0570-3/urn_isbn_978-952-61-0570-3.pdf)

Saarikoski, M. 2002. Clinical learning environment and supervision. Turun yliopiston julkaisuja, Sarjan D525. Turku: Kirjapaino Pika Oy.

Sairaanhoitajat 21.8.2014. Viitattu 1.11.2017 <https://sairaanhoitajat.fi/artikkeli/opiskelu-sairaanhoitajaksi/>

SATSHP 2017. Satakunnan sairaanhoitopiiri, Hoitotyön opiskelijat. Viitattu 20.11.2017  
<http://www.satshp.fi/ammattilaisille/opetussairaala/hoitotyön-opiskelijat/Sivut/default.aspx>

STM 2012. Sosiaali- ja terveysministeriö. Koulutuksella osaamista asiakaskeskeisiin ja moniammatillisiin palveluihin. Ehdotuksen hoitotyön toimintaohjelman pohjalta. Helsinki. Viitattu 13.2.2017 <https://julkari.fi/handle/10024/111940>

Sote-Kainuu. 2017. Hoitotyön opiskelijat. Viitattu 20.11.2017 <https://sote.kainuu.fi/hoitotyön-opiskelijat>

Soite. 2017. Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Opiskelijat. Viitattu 20.11.2017  
[http://www.soite.fi/sivu/sosiaali\\_ja\\_terveysalan\\_opiskelijat](http://www.soite.fi/sivu/sosiaali_ja_terveysalan_opiskelijat)

Sosteri. 2017. Opiskelijaohjauksen laatuksely. Viitattu 20.11.2017  
<https://www.sosteri.fi/ammattilaiselle/koulutus-ja-opiskelu/opiskeluohjauksen-laatuksely/>

Tiitinen, S., Karhulahti, H. & Kattainen, E. 2017. Ei valmiita vastauksia. Moduuliharjoittelu rohkaisee päätöksiin ja tukee opiskelijoiden itsenäistä toimintaa. Sairaanhoidtaja 1/17, 30–34.

Tilastokeskus 2016. Oppilaitos. Viitattu 20.11.2017 <http://www.stat.fi/meta/kas/oppilait.html>

Turun ammattikorkeakoulu 2017. Tutkinnot ja opiskelu. Viitattu 31.10.2017  
<https://www.turkuamk.fi/fi/tutkinnot-ja-opiskelu/opiskelu-turun-amkssa/opiskelu-ammattikorkeakoulussa/>

Vaasan keskussairaala 2017. Hoitoalan opiskelijaohjauksen laatusuosituksset. Viitattu 20.11.2017  
<https://www.vaasankeskussairaala.fi/ammattilaisille/opiskelijalle/hoitoalan-opiskelijat/hoitoalan-opiskelijaohjauksen-laatusuosituksset/>

Valvira 2016a. Hakemusohjeet. Viitattu 1.11.2017

<http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/hakemusohjeet>

Valvira 2016b. Koulutus Suomessa. Viitattu 24.9.2017.  
[http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/koulutus\\_suomessa](http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/koulutus_suomessa)

Verkkovirta 2015. Koulutusalat. Viitattu 20.11.2017 <http://www.amkverkkovirta.fi/koulutusalat>

VSSHP 2014. Ohjausprosessi. Viitattu 31.10.2017  
[http://hoitoreitit.vsshp.fi/Opiskelijaohjaus/Opiskelijaohjaus\\_1\\_2\\_AMK-OPISKELIJOIDEN\\_HARJOITTELU.htm](http://hoitoreitit.vsshp.fi/Opiskelijaohjaus/Opiskelijaohjaus_1_2_AMK-OPISKELIJOIDEN_HARJOITTELU.htm)

VSSHP 2016. Sairaala oppimisympäristönä. Viitattu 31.10.2017  
<http://www.vsshp.fi/fi/ammattilaisille/opiskelijoille/Sivut/default.aspx>

## Liite 1. Tiedonhakupöytäkirja

| Pvm.       | Tietokanta           | Hakusana(-t)  | Rajaukset | Osumien määrä | Valitut |
|------------|----------------------|---|-----------|---------------|---------|
| 1.11.2017  | PubMed               | Clinical learning AND<br>environment nursing                            | 2008-2017 | 69            | 0       |
| 1.11.2017  | PubMed               | Undergraduatednurse<br>AND learning                                     | 2008-2017 | 35            | 0       |
| 1.11.2017  | PubMed               | Undergraduate nurse<br>AND learning AND<br>process                      | 2008-2017 | 7             | 0       |
| 1.11.2017  | Google Scholar       | Sairaanhoitajaopiske-<br>lija ja harjoittelu ja<br>ohjausprosessi       | 2008-2017 | 870           | 2       |
| 1.11.2017  | Google Scholar       | Ohjausprosessi ja klii-<br>ninen hoitotyö                               | 2008-2017 | 596           | 0       |
| 10.11.2017 | Google Scholar       | Sairaanhoitajaopiske-<br>lija ja Kliininen hoito-<br>työ ja harjoittelu | 2008-2017 | 2407          | 2       |
| 10.11.2017 | Google Scholar       | Student learning AND<br>clinical practices AND<br>nursing               | 2008-2017 | 516           | 1       |
| 16.11.2017 | Google Scholar       | Sairaanhoitajaopiske-<br>lija ja käytännön har-<br>joittelu             | 2008-2017 | 7390          | 3       |
| 16.11.2017 | Hoitotiede<br>3/2016 | -   | -         | -             | 1       |
| 16.11.2017 | Hoitotiede<br>2/2016 | -   | -         | -             | 1       |
| 16.2017    | Hoitotiede<br>3/2015 | -   | -         | -             | 1       |

## Liite 2. Tutkimustaulukko

| Tutkimuksen/Raportin tekijä, vuosi, maa, otsikko   | Tarkoitus   | Menetelmä   | Tutkimusalue/ otos   | Tulokset   |
|--|---|---|--|--|
| Alhainen, S. 2017, Suomi, Sairaanhoidajaopiskelijoiden perehdytysmallin kehittäminen.                                  | Kehittää sairaanhoitajaopiskelijoiden perehdytysmalli Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän hoidon- ja hoivan vastualueelle.  | Tutkimuksellinen kehittämistoiminta, haastattelu. | Seinäjoen ammattikorkeakoulun kolmannen ja toisen vuosikurssin sairaanhoitajaopiskelijoita (n=10). | Perehdytyksessä tulee huomioida sairaanhoitajaopiskelijan omat odotukset ja tavoitteet. Ohjaajalla suuri merkitys harjoittelun onnistumiseen. Valmistuvalla sairaanhoitajalla on vaadittava taso työskennellä ko. Pisteessä. |
| Dombret, H. & Tarkki, E; 2008, Suomi, Terveysalan ammattikorkeakouluopiskelijoiden käytännön harjoittelu työsuhteessa. | Kuvata hoitotyön opettajien, opiskelijoiden ja ohjaajien kokemuksia terveysalan ammattikorkeakouluopintoihin sisältyvästä, työelämässä tapahtuvasta käytännön harjoittelun toteutumisesta työsuhteessa. | Teema-haastattelu                                 | (N=11) Neljälle hoitotyön opettajalle, neljälle opiskelijalle sekä kolmelle ohjaajalle.            | Harjoittelun suorittaminen työsuhteessa on Opiskelija ja harjoittelu- paikkakohtaista ja edellyttää tarkkaa etukäteissuunnittelua harjoitteluprosessin onnistumiseksi.   |



|   |  |  |  |   |
|---|--|--|--|---|
| Hoitotyön opiskelijakertomus 2016   | Saada selville opiskelijoilta ajantasaista tietoa ohjausprosessista Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirissä vuonna 2016.   | CLES-kyselypalaute harjoittelun onnistumisesta ja kehittämiskohteista.   | Kanta-Hämeessä vuonna 2016 oli N=594 opiskelijaa, joista laatukselyyn harjoittelun lopuksi vastasi n=296.  | Tulokset olivat pääasiassa positiivisia. Kehityskohteita oli löytynyt ilmapiirissä ja asenteissa opiskelijoita kohtaan.   |
| Hurme, T. 2013, Suomi, Kansainvälinen sairaanhoitajakoulutus Suomessa Kliininen harjoittelu ja ammatti-identiteetti opiskelijoiden kuvaamana. | Tässä tutkimuksessa on tarkoituksena kuvata englanninkielisen sairaanhoitajan koulutusohjelman kansainvälisten opiskelijoiden kokemuksia ensimmäisestä käytännön harjoittelustaan. | Tämän laadullisen tutkimuksen aineisto on kerätty sähköisenä teemoitettuna lomakehaastatteluna ja aineistoa on rikastettu yksilöhaastatteluilla. Aineisto on analysoitu sisällönanalyysillä. | Tutkimukseen osallistui kaikkiaan kymmenen (n=10) opiskelijaa erään suomalaisen ammattikorkeakoulun englanninkieliseltä sairaanhoitajakurssilta. | Tutkimuksen tuloksena opiskelijoiden kokemuksista kuvautuivat kokemuksen laatu, kokemuksen sisältö ja kokemukset vuorovaikutuksesta. Harjoittelua edistävinä tekijöinä erottuivat opiskelijoiden saama opetus ja ohjaus, hyvä vuorovaikutus potilaiden sekä opiskelutovereiden kanssa ja oma työskentely. |
| Juntunen, J; Ruotsalainen, H; Tuomikosi, A-M. & Kää-  | Kuvailla opiskelijaohjaajien käsityksiä  | Teemahaastattelu, joka analysoitiin  | (n=18) Yliopistollisen sairaalan hoitohenkilö-   | Opiskelijan heikko orientaatio, puutteelliset oppi-   |

|   |   |  |   |  |
|---|---|--|---|--|
| riäinen, M. 2016, Suomi, Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet terveysalalla-opiskelijaohjaajien käsityksiä.            | haasteellisista opiskelijaohjaustilanteista ja niissä toimimisessa.   | induktiivisella sisällönanalyysillä.   | kuntaa, joilla kokemusta opiskelijan ohjauksesta.   | misvalmiudet, heikko motivaatio ja epäammattillinen toiminta vaikuttivat hankalaan ohjaustilanteeseen.   |
| Jääskeläinen, L. 2009, Suomi, Sairaanhoidaja opiskelijan käytännön harjoittelun ohjaajana.                                | Tarkoituksena oli selvittää, miten sairaanhoitajat kokevat tämän päivän opiskelijaohjauksen, omat valmiutensa opiskelijoiden ohjaajina sekä tarpeensa saada tukea opiskelijaohjauksessa.              | Teemahaastattelut ja aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä.  | (N=8) Kohdejoukko muodostui erään eteläsuomalaisen kaupungin neljän terveysseman vastaanotoissa työskentelevistä sairaanhoitajista.   | Sairaanhoidajat pitävät opiskelijaohjausta tärkeänä osana työtään ja opiskelijoiden ammattiin kasvamista.  |
| Kajander, S. 2009, Suomi, Sairaanhoidajaopiskelijoiden arvioita ohjatun harjoittelun laadusta ja QPL-mittarin arviointia. | Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaiseksi sairaanhoitajaopiskelijat arvioivat ohjatun harjoittelun laatua sekä arvioida kansainvälisen mittarin (QPL) toimivuutta ja luotettavuutta. | Tutkimusaineisto käsiteltiin ja analysoitiin SPSS 11.5 –tilasto ohjelmalla. Aineiston kuvailuun käytettiin frekvenssi- ja prosenttijakaumia. Tutkimusaineisto analysoitiin ristiintaulukoimalla. | Tässä tutkimuksessa kohdejoukkona olivat neljän eri terveysalan yksikön valmistuvat sairaanhoidajaopiskelijat Itä- ja Keski-Suomessa. Opiskelijoiden oli yhteensä 121, joista | Harjoittelupaikat tarjosivat sairaanhoidajaopiskelijoille tarkoituksenmukaisia oppimiskokemuksia ja suurin osa opiskelijoista arvioi saavuttaneensa luottamuksen käytännön toimintansa kehittymisensä. |

|   |   |  |  |  |
|---|---|--|--|--|
|   |   |  | 100 oli paikalla, kun kyselylomakkeet jaettiin. Vastausprosentti koko joukossa oli siis 82,6 %, mutta jaettujen lomakkeiden perusteella 100 %. Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella, joka sisälsi Quality of Placement Learning (QPL) -mittarin lisäksi muita väittämiä. |  |
| Kallio, S. 2011, Suomi, Tavoitteena taitava sairaanhoitaja- Sairaanhoitaja opiskelijan oppiminen työharjoittelussa. | Tavoitteena oli selvittää sairaanhoitajaopiskelijoiden oppimisen toteutumista Vaasan sairaanhoitopiirin työharjoitteluyksiköissä. | Kvalitatiivisen tapaustutkimuksen teemahaastattelut. | Neljä loppuvaiheen opiskelijaa, yksi hoitotyön lehtori sekä kaksi ohjaajina toiminutta sairaanhoitajaa.  | Koulun ja käytännön välillä on tämän tutkimuksen mukaan teorian ja käytännön välinen kUILU, jonka ylittämässä tarvitaan yhteisiä ponnisteluja. |
| Kälkjä, M; Ruotsalainen, H; Sivonen, P; Tuomikoski,   | Kuvata opiskelijaohjauksen käytäntöjä,  | Sähköisesti opiskelijaohjauksen käytännöt ja -       | Erään sairaanhoitopiirin koko  | Opiskelijaohjaajat arvioivat työyksikön opiskelija-  |

|   |   |   |  |   |
|---|---|---|--|---|
| A-N; Vehkaperä, A. & Kääriäinen, M. 2016, Suomi, Opiskeliijaohjauksen käytännöt, -resurssit ja ohjaajat terveysalalla: Opiskeliijaohjaajien näkökulma.            | resursseja, ohjaajien ominaisuuksia ja ohjauksmotivaatiota terveysalan opiskeliijaohjaajien arvioimana.   | osaaminen -mittarilla   | henkilöstö (N=3865)  | ohjauksen käytäntöjen ja toimintatapojen tuntemisessa opiskelijan ja opettajan kanssa olevan kehitettävää.  |
| Laiho, S. 2008, Suomi, Degree Programme in Nursing-linjalla opiskelevien ulkomaalaisten opiskelijoiden ja heidän ohjaajiensa kokemuksia käytännön harjoittelusta. | Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Degree Programme in Nursing -linjalla opiskelevien ulkomaalaisten opiskelijoiden ja heitä ohjanneiden sairaanhoitajien kokemuksia Suomessa tapahtuvasta käytännön harjoittelusta. | Tutkimusaineisto kerättiin ryhmähaastattelujen ja yhden yksilöhaastattelun avulla ja analysoitiin käyttämällä laadullista induktiivista sisällön analyysia. | Tutkimuksen kohde-ryhmänä olivat Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa opiskelevat ulkomaalaiset opiskelijat (n=5) ja heidän käytännön harjoitteluidensa ohjaajat (n=6). Opiskelijat olivat toisen tai kolmannen vuoden opiskelijoita. Ohjaajat työskentelivät Tampereen yliopistollisessa sairaalassa. | Opiskelijoiden kokemuksissa korostuvat harjoitteluun liittyvät henkilöt, monikulttuurisuus sekä omat kokemukset oppijana olemisesta. Ohjaajien kokemuksissa korostuvat opiskelijan lähiohjaajana toimimisen merkitys sekä ohjaajan suhde ulkomalaiseen opiskeliijaan. |
| Romppanen, M. 2011. Suomi. Hoitotyön opiskeli-  | Kuvata sairaanhoitaja-  | Aineistolähtöinen sisällönanalyysi.   | (n=547)<br>Tutkimus-tehtävät   | Hoitotyön opiskelijoiden merkitykselliset oppimis-  |

|  |  |  |                 |   |
|--|--|--|-----------------|---|
| joiden merkitykselliset hoitamisen kokemukset ja niistä oppiminen kliinisessä oppimisympäristössä. | koulutuksessa opiskelevien hoitotyön opiskelijoiden merkityksellisiä hoitamisen kokemuksia ja niistä oppimista erilaisissa kliinisissä oppimisympäristöissä. |  | opiskelijoille. | kokemukset olivat monimuotoisia ja kohdistuivat potilaan ja omaisten kohtaamiseen sekä eettisyyteen. Opiskelijat pitivät tärkeänä oman toimintansa merkitystä potilaalle. |
|--|--|--|-----------------|---|

